

REPORTAGE Bestuurlijk Dossier Opslagplaatsen

“HET IS MIS IN DE OPSLAGBRANCHE”

Bedrijfsleven

Criminelen gaan er vaak vandoor met waardevolle spullen. Helers schaffen de gestolen spijkerbroeken, bromfietsen of juwelen op een later tijdstip aan. Waar bevinden die goederen zich in de periode gelegen tussen diefstal en afzet? Met die vraag kwam de divisie Recherche van de regio Utrecht tot het Bestuurlijk Dossier Opslagplaatsen. Belangrijkste conclusies: opslagplaatsen zijn voor criminelen een veilig onderkomen én vormen een gevaar voor de directe omgeving.

door Sandra Put

De auteur is werkzaam als journalist bij KEPCOM Creatieve Communicatie.

Het begon allemaal met Nederlandse jongeren die in Duitsland scooters ontvreemdden en daarmee in de regio Utrecht overvallen pleegden. De jonge criminelen waren zoveel spullen aan het verzamelen dat bij de divisie Recherche Utrecht de vraag ontstond waar al die gestolen goederen bleven. Ook de scooters werden nergens teruggevonden. “Vanuit die verwondering zijn we verder gegaan”, vertellen adviseurs René van der Vliet en Ger van Eijk van het Team Tegenhouden van de divisie Recherche, dat zich inzet om

op een innovatieve manier criminaliteit te bestrijden. “Gestolen goederen kun je in je eigen kelderbox opslaan, maar op een gegeven moment is die toch vol.” Het Team Tegenhouden boog zich daarom in 2007 al over de vraag waar de gestolen artikelen in de periode tussen diefstal en afzet bleven. Het resultaat: het Bestuurlijk Dossier Opslagplaatsen waarmee nu voor het eerst in de media naar buiten wordt getreden. “Professionele opslagbedrijven blijken dé plekken te zijn waar een groot deel van de criminelen zijn goederen opslaat”, aldus Van der Vliet. “Uit ons onderzoek kunnen wij de conclusie trekken dat deze opslagplaatsen, die de laatste jaren als paddenstoelen uit de grond schieten, door criminelen worden gezien als een veilig onderkomen. >>

Ze kunnen er opslaan wat ze willen, want ze worden niet gecontroleerd. Niet door de eigenaar van het pand, maar ook niet door de douane, politie of brandweer, want de opsporingsinstanties hebben niet de bevoegdheid om zomaar binnen te komen.”

“Er kunnen in die ruimten allerlei gevaarlijke stoffen en goederen worden opgeslagen zonder dat iemand daar van afweet”

Van Eijk: “Behalve om criminaliteit gaat het ook om de algemene veiligheid. Er kunnen in die ruimten allerlei gevaarlijke stoffen en goederen worden opgeslagen zonder dat iemand daar van afweet. Van jerrycans vol benzine tot grote partijen illegaal vuurwerk. Realiseer je daarbij goed dat de opslagplaatsen veelal in een woonwijk staan. De gevolgen kunnen dramatisch zijn.”

INVENTARISATIE

Het Bestuurlijk Dossier Opslagplaatsen heeft alleen betrekking op de Utrechtse situatie, maar Van der Vliet en Van Eijk zijn ervan overtuigd dat de conclusies ook voor de rest van het land gelden. “We hebben met diverse collega’s in het land over deze problematiek gesproken en die gaven aan dat zij niet verwachten dat het bij hen anders is”, zegt Van Eijk. Voor het onderzoek in Utrecht heeft het Team Tegenhouden in eerste instantie in een aantal openbare bronnen,

zoals de Gouden Gids en internet, gezocht naar bedrijven in de regio die zich bezighouden met het opslaan van goederen en het aanbieden van opslagfaciliteiten. Dat resulteerde in een lijst van 89 bedrijven. De divisie Informatie van de Politie Regio Utrecht deed vervolgens onderzoek naar de eigenaren van de opslagplaatsen en hun eventuele criminele verleden. Sommige exploitanten bleken bekenden van de politie de zijn. Van der Vliet wijst daarnaast op de inventarisatielijst van strafbare feiten. “We hebben in onze systemen gekeken of we in het verleden daders hebben gepakt die goederen in een opslagplaats hadden. Met die inventarisatie kwamen tientallen losstaande feiten naar boven. Er was sprake van ongewenste, brandgevaarlijke situaties en een groot aantal criminele activiteiten. We vonden compleet ingerichte xtc-laboratoria en opgeslagen gas- en zuurstoftanks, verdovende middelen, explosieven, vuurwerk en gestolen auto’s. Vroeger vond de opslag van dit soort goederen plaats in boerenschuren, maar tegenwoordig bevinden ze zich binnen de muren van professionele bedrijven waar opsporingsinstanties niet zomaar binnenkomen.”

GEEN CONTROLE

Daar schuilt volgens het Bestuurlijk Dossier nu precies het grote gevaar. “De controlebevoegdheid in opslagplaatsen lag in het verleden bij de Douanediens. De douane kon altijd en overal in het land controleren. Een aantal jaren geleden heeft de Hoge Raad een eind gemaakt aan die bevoegdheid. De douane mag niet meer landsbreed controleren en handhaven, maar mag dat alleen doen op locaties als lucht- en zeehavens waar de goederen nog in beweging zijn. Daarmee is er geen instantie meer die controle kan uitoefenen in de opslagplaatsen.”

De Belastingdienst mag op zijn beurt alleen de bedrijven controleren na een langdurig en intensief vooronderzoek waaruit duidelijk blijkt dat er sprake is van ontduiking van de belastingwetgeving. Het periodiek houden van handhavingcontroles is wettelijk niet toegestaan. De opsporingsambtenaren van de politie zijn eveneens niet bevoegd om ter controle opslagplaatsen binnen te gaan. “Dat mag alleen als er een redelijk vermoeden is van een strafbaar feit”, legt Van Eijk uit. “Zelfs als de wijkagent – en dat is voorgekomen – een bekende wapenhandelaar uit een opslagplaats ziet komen, kan de politie niks doen. Periodiek controleren mag niet. De brandweer, het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de gemeentelijke afdelingen Bouw- en Woningtoezicht en Milieu en de provincie kunnen ook weinig. Verzekeraars houden geen voorinspectie en de Kamer van Koophandel heeft onvoldoende zicht op het volume van bedrijven die zich bezighouden met het verhuren van opslagruimten. Kortom, er is door niemand een reële inschatting te maken van hoeveel opslagplaatsen er überhaupt zijn en wat er binnen de muren gebeurt.”

RISICO'S

Jon van der Linden, preventiemedewerker bij de Brandweer Utrecht, geeft aan dat zijn organisatie alleen op basis van de bouwverordening en/of gebruikbesluit kan controleren hoe de opslagplaatsen worden gebruikt. “Eenmaal binnen mogen we bijvoorbeeld de infrastructuur, de vluchtroutes, de brandwerendheid en de compartimentering controleren. We mogen vaak niet in de opslagunits zelf kijken. Dat kan alleen als we het directe vermoeden hebben dat zich er toxische, ontvlambare of brandverhogende stoffen bevinden.

Handhavingcontroles zijn hierdoor zeer moeilijk uitvoerbaar. Wij hebben eigenlijk geen idee wat zich in de bergingen bevindt.”

“Omdat we van de inhoud van dit soort panden weinig tot niets weten, brengt het blussen extra risico's met zich mee”

Toch zijn voor Van der Linden de conclusies uit het Bestuurlijk Dossier Opslagplaatsen niet heel verrassend. “Vroeger werden gestolen goederen en gevaarlijke stoffen opgeslagen in schuurtjes. Daar wisten de opsporingsinstanties ook van. Tegenwoordig is de opslag echter professioneel en daarmee nog onoverzichtelijker geworden. Daarin zie ik wel een zorgelijke ontwikkeling, omdat er nog steeds opslagplaatsen bijkomen.” Het dossier zet volgens hem wat dat betreft zeker aan het denken. “Als bevelvoerende bij de brandweer kies je bij een brandmelding altijd voor een strategie die gebaseerd is op het risico dat je kunt verwachten. Omdat we van de inhoud van dit soort panden weinig tot niets weten, brengt het blussen extra risico's met zich mee. Ja, dat zou kunnen betekenen dat wij er als brandweer in sommige situaties voor zullen kiezen een opslagplaats gecontroleerd te laten uitbranden. Ik houd het brandweerpersoneel liever buiten als ik het gevaar niet ken.”

STRUCTUREEL PROBLEEM

Het dilemma is echter dat de brandweer niet zomaar altijd buiten kan blijven. “We moeten in de eerste plaats altijd uitzoeken of zich geen mensen meer in het pand bevinden. Op de tweede plaats zul je ook naar binnen moeten om bijvoorbeeld een beginnende brand te kunnen blussen, omdat je niet weet wat er gebeurt als je heel het pand laat afbranden. Er kan in een van de opslagunits wel iets heel explosiefs liggen. Dan zijn de gevaren groter bij het niet blussen, dan bij het wel blussen van de brand.”

“Eigenaren van dergelijke opslagplaatsen zouden de brandweer een overzicht moeten kunnen overhandigen van wat zich waar bevindt”

Van der Linden ziet de opslagplaatsen absoluut als ‘een structureel probleem’. “Waaraan naar mijn idee alleen iets gedaan kan worden als de regelgeving wordt veranderd. Waarom weet ik als brandweerman bijvoorbeeld wel wat er bij een bedrijf als DSM ligt opgeslagen, maar niet in een opslagplaats? Eigenaren van dergelijke opslagplaatsen zouden de brandweer een overzicht moeten kunnen overhandigen van wat zich waar bevindt. Nu gebeurt dat niet, omdat de bedrijven de inhoud van de units niet als hun verantwoordelijkheid zien en ook niet kennen. Zij wijzen naar de huurder, maar het is de verhuurder die moet worden aangesproken, die daar wettelijk gezien aansprakelijk voor moet zijn.

Daarnaast zouden de opsporingsinstanties makkelijker toegang tot dit soort bedrijven moeten krijgen.”

TWEEDE KAMER

Politieadviseurs Van der Vliet en Van Eijk delen de mening van de Brandweer Utrecht. “Er moet, zeker op het gebied van de wetgeving, iets veranderen. De enige oplossing die wij zien is de Tweede Kamer. Want wij hebben het dossier in november 2008 al gepresenteerd tijdens een bestuursconferentie met alle burgemeesters van de regio Utrecht, maar tot op heden hebben wij hiervan nog geen resultaten gezien.” De twee adviseurs geven aan dat een aantal burgemeesters heel enthousiast was over hun bevindingen, maar er was ook sprake van verontwaardiging en ongeloof. “Burgemeesters vroegen zich ook af wat ze ermee moesten doen. Stel dat je een onrendabele sporthal hebt ergens in je gemeente en er komt iemand langs die zegt: ‘Ik hang er twee verdiepingen en garagedeuren in en maak er een opslagplaats van’, dan ben je van dat onrendabele pand af. Maar als jij dan van de politie hoort dat daar van alles mis kan gaan, blijf je met zo’n gebouw zitten.”

VERANTWOORDELIJKHEID

Van Eijk en Van der Vliet menen dat het grootste probleem is dat niemand zijn verantwoordelijkheid wil nemen. “Gemeenten vragen niet altijd meer duidelijkheid van het bedrijf dat zich wil vestigen en eigenaren van opslagplaatsen zien de units als een verlengstuk van de huurder zijn woning en daarmee als onaantastbaar. Ze vertellen de huurder wat hij wel en niet mag opslaan, maar controleren het niet. Het zou goed zijn als partijen samen zouden gaan werken om te komen tot een brancheprotocol, een Keurmerk Veilige Opslag.” Zelf hebben de adviseurs voor hun dossier gesproken met

de toenmalige directeur van Shurgard Self Storage. “Die vertelde ons dat er in vijf jaar, tot 2012, nog zo’n vierhonderd vestigingen van alleen al Shurgard in Nederland zouden bijkomen. Dat geeft wel aan hoe grootschalig het probleem is. Die opslagplaatsen zijn er echt niet alleen om stoelen en banken in op te slaan.” Van Eijk: “Je kunt in die panden zelfs

een kubieke meter huren. Wie huurt er nu voor tien euro per maand een kubieke meter? Een medewerker van de branche stelde: ‘De huizen zijn tegenwoordig klein, dus je kunt er je kerstspullen in kwijt.’ Dan zitten we elkaar toch voor de gek te houden? Zulke gesprekken hebben onze gedachten gesterkt: het is hartstikke mis in de opslagbranche.” <<

SELF STORAGE ASSOCIATION WERKT AAN POLITIEPROTOCOL

Bij de Nederlandse Self Storage Association (NSSA) is het Bestuurlijk Dossier Opslagplaatsen niet bekend. Zodoende kan en wil Marloes Kleine Snuverink, bestuurslid van de NSSA en directeur van het opslagbedrijf Space Winner in Enschede en Zwolle niet reageren op de conclusies. Wel geeft ze aan dat de NSSA een aantal jaren geleden een douaneprotocol heeft opgezet waardoor de samenwerking tussen NSSA en de Douane soepeler verloopt. “Zo’n protocol willen we nu ook met de politie. Er moet een duidelijk beleid worden afgesproken over hoe zowel de politie als de opslagcentra moeten omgaan met criminaliteit en de opslag van gevaarlijke goederen. Wij hebben inmiddels al als regel dat wanneer bedrijven lid willen worden van onze brancheorganisatie, zij moeten voldoen aan een aantal criteria. We houden ‘mystery calls/visits’ om te controleren of iedereen zich ook inderdaad aan de gestelde eisen houdt.” Als eigenaar van Space Winner is Kleine Snuverink van mening dat de onderzoeksinstanties de mogelijkheid moeten hebben om de ruimten te bekijken. “Het is echter wel zo dat een opslagcentrum niet in het

bezit is van een moedersleutel van de units, dat is ook een van de criteria van NSSA. De huurder is zelf verantwoordelijk voor de goederen die zich in zijn opslagruimte bevinden. Als je de sleutel als eigenaar wel hebt, dan is het geen opslag, maar bewaring. Als er drugs worden gevonden in een ruimte, kan de klant zeggen dat de verhuurder van de opslagruimte die erin heeft gelegd. Het is dus uiteindelijk de politie zelf die ervoor moet zorgen dat ze toegang krijgt tot een unit. Dat moeten de agenten met onze klanten zelf regelen en niet laten opknappen door onze medewerkers.”

Om de veiligheid binnen haar eigen bedrijven in Enschede en Zwolle te vergroten, heeft Kleine Snuverink haar panden uitgerust met alarmmelders. “Zonder toegangspas is het niet mogelijk om op het terrein of bij de opslagruimten te komen. Je kunt als klant ook alleen bij je eigen unit. Daarnaast hebben we de panden voorzien van camera’s die opnamen maken zodra er beweging is. Iedereen die dus bij de ruimten komt, wordt gezien.”